

НОВА КНИГА ПРО РУХ НЕПРИЄДНАННЯ

Вийшла з друку праця доцента Ужгородського державного університету М.П.Матьовки "Рух Неприєднання в контексті міжнародних відносин /60-90-ті роки ХХ ст./" /Ужгород, 1997.-208 с./ . Слід відзначити, що це перше дослідження в Україні, присвячене такому явищу періоду "холодної війни" як рух Неприєднання. Сформувався він в період боротьби двох наддержав за сфери впливу, в тому числі і у країнах Азії, Африки і Латинської Америки. Відомо, що "холодна війна" супроводжувалась гонкою озброєнь, великими матеріальними витратами та військовими зіткненнями. Недивлячись на те, що ця епоха на початку 90-х років відійшла в минуле, аналіз і оцінка тих подій має важливе значення для міжнародних відносин кінця ХХ ст.

Рецензована монографія виконана на великому, добре систематизованому фактичному матеріалі. Вона складається із вступу, дев'яти розділів, післямови та двох додатків.

Характеризуючи стан міжнародних відносин у 60-х роках, автор відійшов від традиційного вихваляння "миролюбивої" зовнішньої політики колишнього Радянського Союзу і аргументовано показав його імперську спрямованість і стремління до гегемонії в міжнародних відносинах. На наш погляд у праці вірно відзначається, що як колишній СРСР, так і США прагнули розширити свій вплив на Азіатський і Африканський континенти, включивши афро-азіатські країни у свої військово-політичні інституції. Як на мене, виключно вдалим є третій розділ "Причини, динаміка та наслідки військових конфліктів між країнами - членами руху Неприєднання". У ньому проаналізовано військові конфлікти між більш як 45 країнами. При цьому автор не просто перелічує війни, але і аналізує їх причини та наслідки. Він, зокрема, вважає, що головними причинами військових зіткнень між країнами Неприєднання були територіальні претензії і нерегульованість кордонів, релігійна та етнічна нетерпимість один до одного. Одночасно у праці на конкретних прикладах доведено, що не менш вагомою причиною у розпалюванні військової ворожнечі було стремління колишнього СРСР і США до регіональної і субрегіональної домінації.

У рецензованій роботі значна увага приділена ролі країн руху Неприєднання у міжнародних відносинах на сучасному етапі. Дана проблема розглянута через призму етапів та наслідків співробітництва ООН з країнами Неприєднання. У праці підкреслено, що в післявоєнний період можна виділити три етапи зв'язків ООН з країнами - членами

руху Неприєднання, а саме:

1. 60-ті - перша половина 70-х років;
2. друга половина 70-х - 80-ті роки;
3. 90-ті роки.

Кожний етап автор не тільки називає хронологічно, але і глибоко аналізує. На великому фактичному матеріалі він довів, що спільні дії ООН та країн - членів руху Неприєднання створили передумови для ліквідації колоніалізму, расизму та апартеїду. Не менш важлива роль ООН і країн Неприєднання, вірно стверджує автор, у врегулюванні військових конфліктів, організації гуманітарної допомоги тощо. У роботі значна увага приділена ролі ООН у розвитку в країнах Азії, Африки та Латинської Америки освіти, науки, культури і спорту. Дослідник вірно відзначив, що саме завдяки тісним зв'язкам з ООН, її відділом ЮНЕСКО афро-азіатські та латиноамериканські країни досягли помітних успіхів у вищеназваних галузях.

У центрі уваги рецензованого дослідження знаходились і питання економічного та науково-технічного співробітництва країн Неприєднання. Автор наводить великий статистичний матеріал для підтвердження тези про те, що різносторонні економічні зв'язки були взаємовигідними. Вони сприяли розширенню виробництва, підвищенню продуктивності праці, налагодженню ефективних зв'язків між підприємством і таке інше.

Надзвичайно змістовним є розділ, присвячений регіональному співробітництву країн - членів руху Неприєднання в рамках АСЕАН. Теоретичний підхід автора до проблеми регіонального співробітництва заслуговує високої оцінки. М.П.Матьовка спирається на комплекс перспективних форм взаємозв'язків. Не відокремлюючи один від одного, він переконливо довів, що для реформ і економічного прогресу необхідним є розумний державний контроль над інвестиціями і виробництвом в цілому. Це переконливо довели економічні "тигри" другої половини ХХ ст. - країни - члени АСЕАН.

Робота містить два додатки, які носять довідковий характер.

Зрозуміло, що книга не позбавлена окремих огріхів. Вони містяться в тексті на деяких сторінках. Крім цього, доцільно було більш конкретно зупинитися на проблемі ролі країн Неприєднання в розбудові нового міжнародного економічного порядку рівно як і його еволюції в умовах однополярних міжнародних відносин.

У цілому ж монографія М.П.Матьовки являє собою серйозне наукове дослідження з проблеми міжнародних відносин другої половини ХХ століття.